MARIN ȚUCĂ

O viață sacrificată pentru pregătirea unei lupte care n-a avut loc

MEMORIA ZIDULUI

Grupul "ZERO" al Fraților de Cruce din Liceele Militare a fost o unitate a cărei activitate s-a desfășurat într-o clandestinitate permanentă.

Chiar în cele patru luni de armistițiu politic și putere improvizată a Legiunii din 1940, Grupul ZERO s-a aflat sub aceeași interdicție riguroasă urmărită cu atenție de ofițerii activi constituiți într-o castă militară care după alungarea regelui Carol al II-lea (6 septembrie 1940) a strâns rândurile în jurul lui Antonescu.

În ambianța exigentă a Liceului Militar "D.A.Sturza" din Craiova a intrat, după un examen pretențios în 1933, Țucă Marin, băiatul învățătorului Stancu Țucă și al Polinei din comuna Ionești-Gorj, născut la 9 Noiembrie 1921.

Conturul profilat în amintirea colegilor de clasă este al unui elev model, distins la învățătură și respectuos față de canoanele drastice ale vieții de internat militar.

În ciuda rigidității programului și a izolării, evenimentele timpului n-au rămas fără ecou. Marcat de o aparentă sfială și timiditate, copilul de țară înmagazina în el o nebănuită energie și îndrăzneală.

În frământările din jurul anului 1940, este inițiat și introdus de un coleg în unitatea FDC a liceului și reușește să scape teafăr tot timpul prigoanei antonesciene.

După terminarea cursurilor liceale, merge la Școala de Ofițeri Activi de Artilerie "REGELE CAROL I" din Pitești pe care o va absolvi în 1934.

A participat atât pe frontul din Est cât și pe cel din Vest și i s-a conferit ordinul "Coroana României cu Spade și panglici de Virtute Militară, cu frunze de stejar". Avea 23 de ani. După terminarea războiului este trimis la garnizoana Bacău, apoi la Craiova. Tot timpul nu a întrerupt contactul cu Frontul Subteran Legionar achitându-se de numeroase misiuni. Haina militară îi oferea posibilitatea să se strecoare cu mai multă ușurință.

Marin Țucă nu avea nimic din structura ofițerului comun. Ducea o viață de ascet, nu participa la petreceri, nu se implica în aventuri amoroase, nu bea, nu fuma. Era un anahoret cu sensibilitate feminină. Nu evita riscul și își sacrifica solda pentru camarazi și Legiune.

În anul 1947, când se dă semnalul reluării generalizate a activității și al pregătirii de luptă, se angajează fără rezerve, necrutând osteneala și banii. Camera lui de burlac era loc de întâlnire și de popas vremelnic pentru cei aflați în misiune.

În Decembrie 1947, Marin Țucă, venit la Craiova pentru a cere implicarea tot mai activă a organizațiilor Legiunii, răspunde cu un scurt cuvânt prin care își manifestă adeziunea totală. În lunile care au urmat n-a cunoscut odihna. Mereu pe drum, asigura legăturile interjudețene, asista la ședințe din partea centrului, încuraja pe cei temători, impulsiona pe cei șovăitori, aducea noi oameni alături de cei care se pregăteau de luptă.

Bucurându-se de un deosebit prestigiu și încredere în rândul ofițerilor activi, a început o intensă activitate de lămurire și polarizare a celor decișii să pună mâna pe armă, dacă împrejurările o vor permite. Și nu erau puțini.

Tot în același timp organizează sustragerea prudentă de armament, muniție și echipament din depozitele militare și transportarea la loc sigur în vederea unei eventuale lupte armate preconizată pe axa sud-carpatică a Olteniei și în zona de câmp din jurul pădurii de la Perișor. N-a fost să fie. Pe când transporta o ladă cu arme în comuna natală Ionești-Gorj, este arestat. Era în ziua de 2 iulie 1948. Odată cu el este ridicat și fratele Andrei, pe care, la repetatele lui cereri, refuzase să-l implice în orice acțiune, spunându-i: "Ajunge unul, tu rămâi să ai grijă de familie..."

Omul care refuzase luxul și avantajele unei cariere asigurate, alegând austeritatea, sărăcia și riscurile acțiunii, este livrat demonilor vechii siguranțe, înnebuniți de o apropiată scadență, când urmau să plătească o poliță grea atotputernicului partid comunist.

Era singurul dintre cei principali care fusese capturat. A urmat o anchetă nespus de grea și a trebuit să suporte umilințele și tortura unor polițiști rafinați și învechiți în rele, care sperau ca prin exces de zel să se spele de păcatele trecutului. A fost un examen greu pe care l-a trecut cu un minim de concesii.

Plasat în fruntea unui lot de 40 de camarazi, învinuiți ca și el de activitate legionară, deschide cavalcada marilor procese politice din Oltenia anilor 1948-1950.

În boxă își păstrează demnitatea și primește nepăsător cei cincisprezece ani de muncă silnică ce i-au fost făcuți cadou de regimul comunist.

Mișcându-se ca o zvârlugă, îl vedeam zilnic în curtea de plimbare a penitenciarului Craiova, încercând să susțină moralul, să mențină legăturile de solidaritate între toți cei care se găseau în luptă împotriva comunismului. Se considera în continuare în avanpostul împotrivirii. Nu vroia să renunțe la atitudinea combativă. Își afișa cu mândrie aderența la Mișcarea Legionară. Nu înțelegea să accepte echivocul, com-

promisul. Închisoarea din Craiova, în 1949, bătea recordul în mâncare proastă. Aceeași fiertură infernală de ierburi. Ajunsesem niște umbre. Mulți abia se mișcau câțiva pași și amețeau.

El a fost cel care a pregătit scenariul primei demonstrații de protest. Împărtășită la început numai de câțiva, a trebuit să se organizeze un program discret de convingere și câștigare de aderenți. Fiind în capul coridorului potcoavă, este cel care declanșează refuzul ciubărului și urcatul la ferestre. S-a strigat până la leșin: "Murim de foame! Murim de foame!"

Reacțiunea a urmat imediat. Doisprezece deținuți, socotiți căpeteniile răscoalei, au fost izolați la parter, câte unul în celulă. Ni s-au luat toate hainele groase, ferestrele au fost scoase, caloriferele blocate. Era sfârșitul lui Noiembrie. Începuse o iarnă timpurie. În celulă aveam un pat de fier și seara ni se arunca o zdreanță de pătură. Dacă de întindeai pe pătură înțepeneai.

Ne plimbam toată noaptea. Auzeam pașii lui Țucă, ai lui Ion Bulimaru, Romulus Dobrin, Stan Rizescu, Radu Ștefan, Motârlichie, Marineanu. A urmat despărțirea. Am plecat spre Pitești. Mărin a fost trimis la Aiud unde a cantonat în Zarcă cu regim de pedeapsă.

Despre evadarea din mina de plumb am aflat la penitenciarul Constanța, de la Ciufecu, care venea de la Baia Sprie. Târziu, din fragmente, am încercat să refac ultima parte din viața pământească a lui Marin Țucă. Relatarea este lacunară. Ca în majoritatea cazurilor, nimeni nu poate să urmărească cu exactitate traiectoria unei vieți în diversele compartimente ale infernului carceral.

Evadarea lui Marin Țucă de la mina de plumb de la Nistru - raionul Baia - din 6/7 iunie 1953 nu a fost un gest de aventură și îndrăzneală decorativă, nici încercare de a cuceri cu orice preț libertatea, ci un act lucid al unui om care mergea pe drumul vieții sale și vroia să-și facă datoria până la capăt.

Intrase în contact cu numeroși condamnați ce participaseră direct sau indirect la acțiunile de luptă armată ale legionarilor făgărășeni alături de care se atașaseră și alți temerari anticomuniști. El, care studiase și era cunoscător al luptelor de gherilă din al doilea război mondial, a stabilit conturul și planurile insidioase ale opresorilor comuniști.

Pentru el devenise evident planul comunist de nimicire a îndrăzneților din Făgăraș unde plutea umbra lui Horia Sima și a lui Nicolae Petrașcu. Greșelile elementare care le făceau cei ce acționau, îi provocau insomnii. Oamenii aceștia nu puteau fi acuzați, nu-i instruise nimeni. Luptau cu mijloace improvizate, conduși de moment. Nu aveau abilitatea ocolirii curselor, nu cunoșteau tehnica derutei și a atragerii dușmanilor pe piste false.

Locul lui era alături de ei. Să-i învețe, să le împărtășească cunoștințele domeniului. Evadarea care i-a încolțit în minte a cumpănit-o îndelung. A studiat terenul, organizarea pazei, a sustras explozivul de care avea nevoie.

Evadarea de unul singur avea puține șanse de reușită. Din camarazii de detenție, după multe ezitări și tatonări, a ales trei oameni nimeriți: Nicolae Miron, Ioan Coțofană, Romănu Petre. Le-a împărtășit planul de acțiune. Au fost de acord. Au strâns ceva alimente, au introdus în mină îmbrăcăminte de drum și în noaptea de 6/7 iunie 1953 au pus în aplicare planul de evadare.

S-au întâlnit cu toții pe orizontul cel mai de jos, unde au așteptat trecerea vagonetilor încărcați cu minereu de plumb.

Când garnitura ajunge în dreptul lor, cei patru atacă și imobilizează vizitiul și frânarul micului tren tracționat de un cal. Pe minereu, Marin așează explozibilul cu fitilele bine calculate. Prima explozie de intimidare are loc la gura minei. Cea de a doua, pentru efect psihologic, se declanșează ceva mai departe. Ultima are loc în fața foișorului de pază a militarului din unitatea securității. Înainte ca paza să se dezmeticească, grupul care aștepta pregătit, țâșnește afară și se pierde în pădurice de lângă mină. Supriza a fost totală. În urma exploziilor nu a fost omorât nimeni, numai soldatul de la pază a suferit leziuni neînsemnate. Dacă explozibilul ar fi fost îngropat în materialul minier, efectul ar fi fost devastator.

Zilele de libertate au fost puține. În urmărirea evadaților a fost pus în mișcare un întreg aparat bine organizat. Întreaga zonă a fost alertată. Populația înspăimântată colabora cu unitățile de urmărire. După cât se spune, au fost denunțați de un pădurar și au fost capturați nu după mult timp.

A urmat o anchetă grea pentru a descoperi eventualii complici și colaboratori dintre camarazii de detenție sau din personalul tehnic civil.

Securitatea era intrigată că în aceeași noapte se produsese evadarea de la Baia Sprie. Vroia să descopere firele unui plan comun, a unui complet organizat. Până la urmă, ancheta s-a restrâns la cei care organizaseră evadarea. Au considerat că este o acțiune locală al cărui inițiator a fost Marin Țucă, care nu-și făcea nici o iluzie asupra a ceea ce îl aștepta.

Echipa a fost depusă la penitenciarul Oradea Mare și dosarul de judecată a fost înaintat Tribunalului militar local. Faptele incriminate sunt acte de teroare și tentativă de crimă.

Pe același coridor al penitenciarului Oradea se găseau cei treisprezece evadați de la Cavnic, plus cei patru complici. Liniile de comunicație între cele două grupuri au fost repede stabilite. În absența gardienilor, se putea vorbi de la vizetă, după cum își amintește Ion Ioanid în cartea "Închisoarea noastră cea de toate zilele". Astfel i s-a relatat cum a decurs evadarea (Ioan Ioanid, "Închisoarea noastră cea de toate zilele", vol. I, pag. 327-329).

"Era vorba de:

1) Marin Țucă, tânăr ofițer de geniu, căpitan. Condamnat ca legionar, fusese trimis la mina de la Valea Nistrului, tot în regiunea Baia Mare, nu departe de Cavnic.

2) Românu... țăran din Banat, din regiunea Teregova unde participase la acțiunile partizanilor din munți. Prins și condamnat, fusese și el trimis în lagărul de la Valea Nistrului.

3) Coțofană...

4) Miron... Toți patru evadaseră din lagărul de la Valea Nistrului și, ca și noi, fuseseră prinși din nou. Voi relata, atât cât îmi amintesc, din cele ce mi-au povestit.

Galeria principală a minei de la Valea Nistrului în care munceau deținuții politici, era la "orizontul zero", adică ieșea din munte direct la suprafață și tot minereul care se extrăgea era evacuat cu vagonetii prin această galerie. Gura galeriei era închisă cu o poartă de fier, pe care o deschidea un gardian, de câte ori deținuții vagonetari împingeau câte o garnitură de vagonetii încărcați către ieșire.

Pe măsură ce vagonetii împinși defilau prin fața gardianului îi lovea cu un ciocan de lemn în pereții laterali, constatând astfel după sunet dacă erau plini cu minereu. Era prevenită astfel posibilitatea ca vreun deținut să evadeze, ascuns într-un spațiu pe care l-ar fi amenajat în interiorul vagonetului, sub un strat de minereu. În acest caz, sub lovitura de ciocan, vagonetul ar fi sunat a gol și gardianul ar fi prins de veste.

Vagonetarii-deținuți nu depășeau linia porții de la gura minei. Se opreau la poartă, iar trenul de vagonetii continua să ruleze încă câțiva metri în aer liber, în virtutea inerției. Din partea exterioară a porții se afla un gardian care era înarmat cu un pistol. Adevărata pază exterioară era compusă din doi ostași din trupele MAI. Unul, instalat într-o groapă, la câțiva metri distanță și înarmat cu o pușcă mitralieră, celălalt într-un prepeleac care domina poziția și înarmat cun pistol automat. Pe galerie, la oarecare distanță de ieșirea ei la suprafață, era locul unde se concentrau vagonetii cu minereu aduși de la diferitele locuri de muncă și unde se forma garnitura ce urma să fie împinsă afară. Munca aceasta finală, de a forma trenul și de a-l împinge până la gura galeriei, cădea în sarcina a doi deținuți, dintre care unul era un "turnător" notoriu. Tot în apropierea locului de formare a trenului de vagonetii, într-o breșă, era amenajată magazia pentru explozibil, fitil și capse. Gura breșei era închisă cu o poartă încuiată cu lacăt, a cărei cheie o aveau artificierii

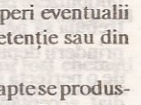

civili, care, la sfârșitul "șutului" veneau să-și ridice cele necesare pentru împușcături.

În acest cadru s-a desfășurat acțiunea celor patru băieți de la Valea Nistrului. La momentul hotărât, fiecare și-a părăsit locul de muncă din abatajul în care lucra, urmând să-și îndeplinească rolurile așa cum se înțeleseseră și le împărțiseră. Trei din ei aveau misiunea să-i imobilizeze pe cei doi vagonetari, iar unul, înarmat cu o rangă, trebuia să pătrundă în magazia cu explozibil. Succesul întreprinderii depindea de rapiditatea executării acestor operații și de o perfectă sincronizare. Unul din vagonetari s-a supus imediat, acceptând să se lase legat și să i se pună călușul în gură. Celălalt, turnătorul, a încercat să se opună. Numai intervenția lui Marin Țucă l-a salvat de furia lui Coțofană și Miron, care erau porniți să-l lovească cu rângile. După o scurtă luptă, a fost și el imobilizat și i s-a pus căluș. În timp ce i-au legat mâinile la spate, procedând fără menajamente, i-au luxat un braț iar turnătorul și-a pierdut cunoștința. Reflectând ura generală pe care deținuții o nutreau împotriva turnătorilor, Miron și Coțofană regretau și acum, când ne povesteau prin vizetă, că nu-i făcuseră de petrecanie.

În a doua fază a planului, urmau să îngroape în minereul din ultimul vagonet explozibilul luat din magazie. Amorsarea și calcularea lungimii fitilului intra în atribuțiile lui Marin Țucă, fiind specialitatea lui de genist. Încă în zilele premergătoare evadării, Marin Țucă stabilise lungimea necesară a fitilului, socotind timpul ce urma să se scurgă de la aprinderea lui și până la explozie. Acest timp trebuia să coincidă cu durata necesară trenului ca să depășească poarta de ieșire. Explozia trebuia să se producă în momentul în care ultimul vagonet, cel încărcat cu explozibil, avea să se găsească dincolo de linia porții, în spațiul dominat de prepeleacul de pază.

Ceea ce nu putuse prinde în calculul lui, era trecut în seama "riscurilor meseriei de evadat" cum spunea Țucă. Era vorba de posibilitatea ca gardianul, din cine știe ce motiv imprevizibil, să întârzie cu deschiderea grilei, pentru ieșirea garniturii de vagoneți, ceea ce ar fi însemnat ca explozia să se producă în interiorul galeriei, spulberând astfel, nu numai întregul plan al evadării ci și pe cei care porniseră la această acțiune. Totul a decurs însă normal și nici o necunoscută nu a venit să tulbure planul. Toți patru au început să împingă spre poartă garnitura de vagoneți. Ajunși la locul ce-l stabilise prin calculele lui, Țucă a aprins fitilul, iar gardianul, văzând trenul apropiindu-se, a deschis grila și a început, ca de obicei, să lovească vagonetii care îi treceau prin față. La câțiva metri de poartă, cei patru s-au opintit într-un ultim efort, dând un puternic impuls vagonetilor, după care s-au adăpostit, lipindu-se de pereții laterali ai galeriei. Au mai apucat să vadă ultimul vagonet depășind poarta și dispărând în cotitura pe care o făcea linia ferată, imediat ce ieșea din galerie. În clipa următoare, o explozie extraordinară a zguduit pământul în jurul lor.

Cei patru au țâșnit afară prin norul de praf stârnit de detunătură, fugind care-încotro, fiecare căutând să se pună cât mai repede la adăpost, intrând în pădure. Singurul care a putut înregistra ceva din scena ce i s-a deschis în fața ochilor la ieșirea din mină, a fost Țucă Marin. Țucă a ieșit ultimul pe poartă. A trecut pe lângă gardianul cu ciocanul, care, buimăcit și înspăimântat, n-a schițat nici un gest ca să-l oprească. În schimb, al doilea gardian, care probabil fusese trântit la pământ de suflul exploziei, își revenise din șoc și tocmai se scula de pe jos. Văzându-l pe Țucă, a încercat să-l rețină. Acesta a reușit să se smulgă din strânsoarea lui și a fugit spre pădure. Era vorba de o distanță de vreo zece metri în teren descoperit. Gardianul din mâinile căruia scăpase și-a scos pistolul din toc și l-a somat să stea. Din fugă, înainte de a dispărea din pădure, Țucă a mai avut timp să se uite înapoi și să-l vadă cum îndrepta pistolul în direcția lui, dar țintind mult mai sus. Apoi a auzit focurile. Țucă era ferm convins că gardianul îl cruțase și că trăsese intenționat în sus. La o distanță așa de mică, evadatul îi oferise o țintă sigură, chiar pentru un trăgător prost.

În acele câteva clipe de tensiune, până să intre în pădure, Țucă a mai remarcat că prepeleacul fusese deteriorat de explozie și că ostașul de la pușca mitralieră din șanț era culcat cu fața la pământ și, într-un gest de apărare, își acoperise capul cu mâinile.

Nu mai țin minte exact ce cantitate de explozibil folosiseră, dar era vorba de o cantitate mare. Circa douăzeci-treizeci de kilograme de dinamită. Detunătura fusese așa de puternică încât toate geamurile lagărului, care se aflau la câteva sute de metri distanță, fuseseră sparte. Acest detaliu l-am aflat mai târziu, în pușcărie, de la alți deținuți, care, în momentul evadării lui Țucă, se aflau în lagărul de la Valea Nistrului. Tot de la ei am aflat că în lagăr circulase zvonul că ostașul din prepeleac fusese rănit la un picior cu ocazia exploziei."

În ziua de 24 Februarie 1954 a avut loc procesul. Andrei Țucă, fratele lui Marin a asistat la dezbateri.

"Era calm, foarte calm. A intrat primul în boxă. N-a fost niciodată corpolent, dar acum era mai slab ca întotdeauna. Avea fața străvezie. Privirile noastre s-au întâlnit. A dus două degete la buze în semn de salut. A zâmbit în semn de încurajare. M-am forțat să zâmbesc și eu.

Timpul presă atât de puternic încât imaginile, cuvintele, mi se amestecau în minte. În cele din urmă, m-am mulțumit să-l urmăresc pe Mărin cum se mișca, cum vorbea și să-mi stăpânesc lacrimile.

Îmi amintesc bine de vehemența protestului când a fost făcut criminal lombrozian. A spus că a vrut să-și câștige libertatea fără să lase în urma lui vreo victimă umană. Explozibilul a fost aranjat în așa fel încât să nu lase morți în urma lui.

A fost ultima dată când ne-am văzut. S-a despărțit de mine zâmbitor, așa cum îl știam."

Reîntors la penitenciar, Țucă a povestit de la vizetă cum a decurs procesul. (Ion Ioanid, Închisoarea noastră cea de toate zilele, vol. I, pag. 348).

"... Procesul se desfășurase după tipicul cunoscut. Tribunalul Militar al Regiunii a doua militare - Cluj, prezidat de un colonel, flancat de doi asesori cu grade mai mici, ascultase un lung rechizitoriu al procurorului, în care expunerea faptelor acuzaților păruse a ocupa un rol secundar pe lângă nesfârșitele citate din dascălii marxismului. A urmat apoi interogarea acuzaților, într-un ritm accelerat, cerându-li-se răspunsuri scurte și luându-li-se cuvântul de îndată ce declarațiile nu erau pe placul completului de judecată. S-au succedat cei patru avocați desemnați din oficiu, cu pledoarii tip, în care s-au rezumat să ceară o condamnare "dreaptă" după legile și în spiritul "justiției populare". La ultimul cuvânt al acuzaților, timpul acordat a fost așa de scurt, încât, după spusele lui Țucă, aveai impresia că judecătorul se grăbea ca să nu piardă trenul. Țucă a apucat totuși să spună că își asumă întreaga responsabilitate a evadării, cerând indulgență tribunalului pentru ceilalți trei inculpați care fuseseră influențați și antrenați de el în această acțiune."

Sentința de condamnare a fost comunicată grupului de evadați la grefa închisorii. Ion Ioanid relatează:

"... Grupul lui Țucă a fost scos din celule și dus în clădirea cu boltă de la intrare. Ne-am gândit că urmau să fie transferați la altă închisoare. La scurtă vreme, am auzit din nou zgomotul lanțurilor pe care le purtau la picioare. Erau aduși înapoi. Când gardianul s-a retras de pe secție, eram toți la vizete, curioși să aflăm unde fuseseră. Țucă a venit primul la vizetă. Ne-a spus că fuseseră duși la grefa închisorii, unde li se comunicaseră sentințele.

Unul singur dintre ei primise munca silnică pe viață. Ceilalți trei, în frunte cu el, fuseseră condamnați la moarte. Înainte de a pleca de la grefă, i se dăduse fiecăruia să semneze câte o cerere de grațiere. Țucă ne-a dat aceste vești, pe tonul lui obișnuit, fără nici un comentariu. Nu i-am simțit vocea câtuși de puțin alterată.

Mie, în schimb, mi s-a pus un nod în gât. Cred că același lucru li s-a întâmplat și celorlalți, pentru că toate vizetele au

rămas un timp, mute. Abia după câteva momente am auzit niște voci, printre care și cea a lui Titi. Țucă dispăruse de la vizetă. Auzindu-se strigat, a revenit. Titi și alți câțiva și-au exprimat convingerea că scopul condamnării era numai de a produce spaimă și că vor fi grațiați. Țucă i-a ascultat un timp, după care le-a mulțumit pentru bunele lor intenții de a-l încuraja, spunându-le că și el este convins că cei doi camarazi ai lui vor fi grațiați dar că, în ceea ce îl privește crede că cererea lui va fi respinsă. I-a asigurat că a primit sentința cu seninătate, că era de mult împăcat cu gândul unei condamnări la moarte. Ne-a rugat să-l iertăm că nu mai stă așa de mult la vizetă fiindcă vrea să se roage. Până a doua zi, Țucă n-a mai venit la vizetă.

De altfel, și conversațiile noastre s-au redus, limitându-se la comunicările strict necesare, ca anunțarea sosirii gardianului sau semnalarea apariției vreunui ofițer. Nu ne mai ardea de vorbă. Ni s-ar fi părut indecent și lipsit de tact să trâncănim ca de obicei când asupra a trei dintre camarazii noștri plana spectrul morții. Totuși, Țucă venea zilnic la vizetă și schimba cu noi câteva vorbe în legătură cu evenimentele de pe celular, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Despre condamnarea lui n-a mai deschis vorba."

S-a scris și s-a imaginat mult despre ultimele zile ale unui condamnat la moarte. Despre Țucă Marin avem o mărturie dramatică ce ne cutremură prin simplitatea și măreția ei.

Este o confirmare de netăgăduit a eforturilor unui om care a știut și a putut să învingă condițiile de mizerie și finitudine ale existenței sale terestre, dând vieții un sens superior, care o face să merite să fie trăită, care, în același timp, este o dovadă a biruinței atât asupra vieții cât și asupra morții. (Ion Ioanid, Închisoarea noastră cea de toate zilele, vol. I, pag. 357-358):

"... La ora programului, trecând prin fața ușii, Țucă a reușit să ne împingă prin vizetă o mică legătură din pânză de cămașă, pe care am prins-o în mână. Desfăcând-o, am găsit înăuntru o rație de marmeladă. Când programul a luat sfârșit și gardianul a plecat, l-am întrebat pe Țucă ce era cu pachețelul de marmeladă pe care ni-l dăduse. Țucă ne-a spus că era pentru noi și ne-a rugat s-o acceptăm, pentru că decisese să ne dea pe rând, la fiecare din cei de pe celular, rația lui zilnică de marmeladă. La protestele noastre, ne-a replicat:

- Eu nu mai am nevoie să rezist, pe când voi aveți datoria să faceți totul ca să supraviețuiți. Cele câteva grame de marmeladă reprezintă totuși un mic surplus de zahăr și calorii care vă sunt de folos. De altfel, trebuie să acceptați, fiindcă mi-am luat acest angajament în rugăciunile mele.

Felul în care și-a formulat hotărârea nu mai admitea nici refuzul nostru și nici un fel de discuție pe această temă. Câtă vreme a mai stat cu noi pe celular, Țucă și-a pus în aplicare hotărârea luată, făcând să parvină în fiecare celulă rația lui de marmeladă, fie introducând-o prin vizetă, așa cum procedase în cazul nostru, fei lăsând-o la closet, de unde o ridica cel căruia îi era destinată, atunci când îi venea rândul să iasă cu tineta. Într-altă zi, Țucă m-a chemat la vizetă și mi-a spus că apelează la mine fiindcă sunt oltean și probabil că mai am legături cu oamenii din regiune, ca să-i fac un comision când voi ieși din închisoare. M-a rugat să iau legătura cu tatăl lui... să-l informez... despre toată perioada petrecută împreună în penitenciarul Oradea și să-i povestesc tot ce știam despre procesul lui și tot ce-mi voi aduce aminte despre el. Mi-a spus să-i cer iertare... din partea lui pentru toate necazurile pe care i le pricinuise. Vroia ca tatăl lui să nu fie trist și să nu-l plângă, căci el mersese în viață numai pe drumul dictat de conștiință și de convingerile lui și nu regreta nimic. Credința l-a ajutat să fie împăcat cu soarta și să privească cu seninătate moartea. Îi cerea tatălui să se roage pentru sufletul lui. Nu mi se mai întâmplase ca un om condamnat la moarte să-mi încredințeze ultimele lui dorințe. Calmul cu care mi-a vorbit și grija cu care și-a ales cuvintele, pentru a cere să-i comunic tatălui lui ultimele vești despre el și ultimele lui gânduri, m-au impresionat peste măsură și n-am fost în stare decât să-i promit că, dacă voi ieși din închisoare, îi voi satisface dorința."

Certitudinile lui Țucă izvorau dintr-o lungă experiență românească. Guvernele, figuranții poliției, se schimbau. Măștile puterii căpătau alt contur. În piață răsunau alte slogane. Permanentă rămânea porunca de distrugere prin orice mijloc - cu lege și fără lege - a Legiunii Arhanghelul Mihail.

În mulțimea nenumărată a celor care au fost chemați să-și sacrifice viața era chemat și el. Și-a întâmpinat cu luciditate și bărbăție destinul.

(Ion Ioanid, Închisoarea noastră cea de toate zilele, vol. I, pag. 358).

"N-a mai trecut mult și, într-o zi, grupul lui Țucă a fost dus din nou la biroul grefei închisorii. Când s-au întors în celulă, tot Țucă ne-a informat că li se comunicase răspunsul la cererile de grațiere. Doi din ei fuseseră grațiați. Cererea lui Țucă fusese respinsă, urmând ca sentința să fie executată. Curând după aceea, Țucă și cei trei camarazi ai lui au fost luați din celule și n-au mai fost aduși înapoi."

Ulterior, prezența lui Țucă a fost semnalată la Penitenciarul Cluj, unde era ținut în lanțuri. Comuniștii considerau că moartea e prea puțin. El, ca și mulți alții, înainte de a fi trimiși în fața plutonului de execuție au fost supuși la un sadic program de chinuri și suferințe.

Dacă în trecut torturarea condamnaților la moarte era făcută public pentru a înspăimânta pe cei care ar îndrăzni să se împotrivească stăpânirii, comuniștii demonstrează celor fideli cum știu să plătească celor care cutează să se ridice împotriva puterii lor.

După un ritual cunoscut, Marin Țucă este scos din celulă cu înjurături și lovituri de pat de armă. I se taie lanțurile și este condus în fața plutonului de execuție.

Sugrumat de emoție, Andrei, fratele lui Marin Țucă, îmi povestește.

"... Ani de zile, după ce fusese executat, primeam din când în când, foarte confidențial și pe căile cele mai convingătoare, vești că trăiește, că a trecut spre Severin, sau că se găsește la Ocnele Mari.

Ne legam de orice speranță.

La Ocnele Mari, de exemplu, în 1958, la patru ani după execuție, cineva mi-a sugerat să mă adresez unui învățător pensionar, binevoitor, care inspira încredere. Mă gândeam cu emoție la riscurile pe care și le asuma. Bătrânul m-a liniștit și mi-a spus să nu-mi fac nici o grijă. Avea un fin, om de încredere, gardian la pușcărie. Mi s-a transmis că trăiește, că e sănătos. Le-am dat să-i înmâneze un bilețel, ascuns într-un mic obiect pe care am făcut un semn cunoscut numai de noi doi. Acest semn îl stabilisem împreună cu fratele meu la Craiova, în închisoare, când am fost arestați pentru cercetări șase luni. Adus de securitate, Marin a fost introdus pentru puțin timp în celula mea de gardianul Naidin. Atunci ne-am înțeles.

Învățătorul m-a asigurat că biletul a ajuns la destinație. Nu am primit confirmarea cu semnul. Am intrat la bănuieli. Totuși, ca să mă conving, am lucrat ca instalator într-o echipă care ridica un coș de fum de tablă, înalt, chiar în apropierea zidului închisorii din Ocnele Mari.

Pe ultimul tronson al coșului, am desenat foarte vizibil semnul convenit. Am așteptat săptămâni în jurul închisorii, un răspuns. Zadarnic.

Veștile care îmi parveneau erau, desigur, controlate de securitate.

Eu nu puteam să admit că Marin a murit. Un om ca el nu putea să moară. Era atâta de curat!"

L-am privit pe Andrei Țucă în ochii lui mari și înlăcrimați. Am îngânat:

" - Pentru noi toți, care l-am cunoscut, el n-a murit. Mărin trăiește!"

NICOLAE CĂLINESCU

MEDALION